

Gaziantep İlinin Kültür Turizm Rotasının TripAdvisor Çevrimiçi Yorumlarına Göre Oluşturulması (Creating The Cultural Tourism Route of Gaziantep Province According to Tripadvisor Online Reviews)

* Ercan VURAL ^a

^a Adıyaman University, Kahta Vocational School, Department of Architecture and Urban Planning, Adıyaman/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 12.07.2024

Kabul Tarihi: 21.09.2024

Anahtar Kelimeler

Gaziantep

Kültür Turizmi

Tripadvisor

Studio Foursquare

Keywords

Gaziantep

Cultural Tourism

Tripadvisor

Studio Foursquare

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

Öz

Artan teknolojik gelişmelerle birlikte insanların gezip gördükleri yerlere ilişkin tecrübe ve görüşlerini çevrimiçi olarak diğer insanlara aktarması kolaylaşmıştır. İnsanların yeni yerler görme arzusu ve tecrübe etme isteğinde önemli miktarda artış yaşanmış ve turizm aktivitelerinde rota ihtiyacı doğmuştur. Bu nedenle kültür rotaları, gastronomi rotaları, yeşil rotalar vb. birçok turizm rotası oluşturulmaktadır. Rotaların oluşturulmasında insanların beğeni ve tecrübeleri de dikkate alınmaktadır. Bu kapsamda birçok sosyal medya platformu ile Tripadvisor gibi siteler turizme katılacak olan insanlara nispeten rehberlik eder konuma gelmiştir. Tripadvisor ve benzeri platformlar, birçok kullanıcının gezip gördüğü alanlara çevrimiçi olarak yorum ve puanlamasına imkân tanıyıp diğer insanların kullanımına sunmaktadır. Çalışmanın amacı, Tripadvisor platformuna göre Gaziantep ilinde en çok yorum ve puan alan turizm alanlarının değerlendirilmesi ve bu bağlamda kültür turizm rotasının studio Foursquare ile oluşturulmasıdır. Çalışma alanında en çok puan ve yorum alan turizm alanı Zeugma Mozaik Müzesi, en az beğeni ve yorum alan yer ise Gaziantep Kültür Tarihi Müzesi'dir. Turizm alanları şehir merkezinde belirli alanlarda kümelenmiş durumdadır. Bu alanların dışında da turizm sahaları şehir merkezine yayılması gerekmektedir.

Abstract

With the increasing technological developments, it has become easier for people to transfer their experiences and opinions about the places they have travelled and seen to other people online. There has been a significant increase in people's desire to see and experience new places and the need for routes in tourism activities has arisen. It is of great importance in the creation of tourism routes for people to visit more places by spending less time. For this reason, many tourism routes such as cultural routes, gastronomy routes, green routes, etc. are created. People's tastes and experiences are also taken into consideration in the creation of routes. In this context, many social media platforms and sites such as Tripadvisor have become a relative guide for people who will participate in tourism. Platforms such as Tripadvisor make online comments and ratings on the areas that many users have travelled and seen, and make them available to other people. The aim of the study is to evaluate the most commented and rated tourism areas in Gaziantep province according to Tripadvisor platform and to create a cultural tourism route with studio Foursquare in this context. The tourism area with the highest number of points and comments in the study area is Zeugma Mosaic Museum, and the place with the lowest number of likes and comments is Gaziantep Cultural History Museum. Tourism areas are concentrated in the city centre. Apart from these areas, tourism areas should be spread to the city centre.

* Sorumlu Yazar

E-posta: ercanyural@adiyaman.edu.tr (E. Vural)

DOI: 10.21325/jotags.2024.1467

GİRİŞ

Hizmet sektörleri arasında en hızlı gelişme gösteren turizm sektörüdür (Smith, 1993; de Freitas, 2003). Toplumların sosyo-kültürel ve ekonomik yapısındaki değişimler, ihtiyaçların evrim geçirmesine ve farklı turizm faaliyetlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır (Ayhan & Çağlıyan, 2021). Turizm faaliyetleri, turistlerin tercihlerine ve turizm pazarlama stratejilerine bağlı olarak sürekli olarak çeşitlenmektedir (Levent Sarıkay & Uçar, 2018). II. Dünya Savaşı sonrasında turizmdeki beklentilerin değişmesi ve seyahat alışkanlıklarının çeşitlenmesi, kültür turizmine olan ilginin artmasına yol açmıştır (Güngör, 2022). Bunların başında da kültürel değerleri kapsayan kültürün ve kültür turizmin önemi giderek artmaktadır (Aleaddinoğlu & Yıldız, 2007; Gül vd., 2020; Halaç & Benzer, 2019). Turizm faaliyetleri, bugünlerde ulusal gelirin artmasıyla birlikte ulaşım ve iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla daha da gelişmiştir (Sertkaya Doğan, 2011). Sosyal ve ekonomik yönden güçlü ve hâkim olmanın en önemli koşullarından biri ulaşılabilirliktir (Doğan, 2011). Günümüze kadar gelmiş farklı kültür değerlerine ulaşılabilirlik geçmişe kıyasla daha kolaydır. Kültür, sanat, dil, din, tarih, mimari yapılar ve yaşam biçimi gibi unsurların tarihsel ve toplumsal gelişim sürecinde oluşturulduğu bir kavramdır (Öztürk vd., 2020). Kültür turizmi de kültür öğelerinin hepsini kapsamaktadır. Kültürel turizm, kültürler arası etkileşimi teşvik ederken, doğal, tarihi ve kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunarak paylaşımını ve gelecek nesillere aktarılmasını destekleyen önemli bir unsurdur (Bahar & Dinçer, 2019). Turistler farklı bölgelerdeki kültürel zenginlikleri ziyaret ederken, yerel ve bölgesel kimlikleri, doğal yaşam biçimlerini, yeme-içme alışkanlıklarını, tarımsal ürünlerin üretimini, mutfak kültürünü ve geleneklerini de keşfetmekte ve ilgilenmektedir (Emekli, 2006).

Turizm rotalarında temel amaç; her türlü alansal, noktasal ve çizgisel ölçekte turistik değer ve etkinlikleri birbirine bağlayarak bir bütünlük sağlamak ve turizmi çeşitlendirerek noktasal alandan genele yaymak suretiyle daha cazip hale getirmektir (Akın & Gül, 2020). Çünkü turistler seyahatleri sırasında seyahat destinasyonlarını belirme zorluğu ile karşı karşıya kalır, bir bölgede çok sayıda ilgi çekici yeri ve tarihi mekânı keşfetmek ve görmek ister. Bu nedenle de kendisi için en uygun rotalarda sınırlı zaman ve bütçe ile maksimum tatmini elde etmek için çabalar (Güngör vd., 2024).

Kültür rotası kavramı ilk kez, 1960'lı yıllarında başında, Avrupa halkının geçmişini tanıyarak bilinçlenmesi üzerine kurgulanan, tarihi alanlara ilişkin farkındalığı amaçlayan ‘‘Avrupa Rotaları’’ çalışması ile gündeme gelmiş ve tartışılmaya başlanmıştır (Smith, 2004; Eriçok, 2019). Dünya genelinde kültür rotası ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Türkiye’de ise benzer çalışmalar yapılmış ve söz konusu çalışmalar 1999 yılında ‘‘Likya Yolu’’ ile başlamıştır (Eriçok, 2019). İnsanlığın ortak değeri olarak kabul edilen kültür miraslarından kültürel rotalar, 2010’da UNESCO tarafından belirlenen tematik çalışmalar içine alınmıştır (Büyük & Can, 2020). Asya ile Avrupa kıtaları arasında bir köprü olmasının yanı sıra doğal ve kültürel çeşitliliğinin bulunması Türkiye için son derece önemli ekonomik kaynaklardan biri olan turizm ve türlerini ortaya çıkarmıştır (Sertkaya Doğan, 2005). Türkiye, kültür rotaları için zengin bir kaynağa sahiptir ve birçok önemli kültürel değeri barındırmaktadır (Avcı & Coşkun, 2023:112). Kültürel değerler ve özellikler de farklı turizm alanlarının gelişmesine imkân tanımaktadır (Adıgüzel vd., 2022).

Tarih boyunca Anadolu’da bulunan hemen hemen tüm devletler için önemli bir merkez olan; Roma İmparatorluğu, Selçuklu Devleti, Memlük Devleti gibi birçok devletin hüküm sürdüğü Gaziantep kültür medeniyetinin başkenti sayılmaktadır. Bu manada köklü ve çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapan Gaziantep kültür

rotası bağlamında oldukça önemli bir alandır. Gaziantep'in kültür değerlerinin ön planda olduğu kültürel turizm kaynaklarından maksimum seviyede yararlanabilmek ve mevcut şartların iyileştirilmesi, turistlerin kısa sürede daha fazla turistik değer görmelerinin sağlanabilmesi ve en uygun kültür rotasının oluşturulması bu çalışmanın temel amaçlarıdır. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte insanlar gezip gördükleri yerleri gezi sırasında veya sonrasında, beğendikleri veya beğenmedikleri yerleri, işletmelerden aldıkları hizmetleri olumlu veya olumsuz şekilde değerlendirerek oraya gitmek isteyen insanlara fikir olması açısından internet ortamında paylaşmaktadır. Özellikle insanların internet ortamındaki çevrimiçi yorum sitelerinde yer alan olumlu veya olumsuz ziyaretçi yorumları karar verme ve satın alma davranışlarını etkilemektedir (Erdem & Yay, 2017; Eren & Çelik, 2017). Tripadvisor, 49 farklı pazarda faaliyet gösteren bir platformdur. Bu platform, 28 dilde hizmet verir ve konaklama yerleri, restoranlar, deneyimler, hava yolu şirketleri ve gemi seyahatleri hakkında 8,6 milyonu aşkın yerleşim yeri ve hizmet için 859 milyondan fazla yorum ve görüş içermektedir (www.tripadvisor.com). Tripadvisor'da yorum sayısı ve puanlama (mükemmel, çok iyi, orta, kötü ve berbat) kriterleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmada öncelikli olarak Gaziantep şehrindeki kültürel turistik alanları belirlenmiş ve belirlenen turizm alanlarına tripadvisor (www.tripadvisor.com)'da yapılan yorumlar değerlendirilmiştir.

Kavramsal Çerçeve

Son zamanlarda, maddi ve manevi değerler taşıyan kültür mirası üzerine yapılan araştırmalar ve koruma amaçlı antlaşmaların artması, kültürel öneme sahip varlıkların turizm açısından değerlendirilmesine yol açmıştır (Emekli, 2006). Kültür turizminin değerleri oldukça zengin içeriğe sahiptir. Kültür turizmiyle ilgilenen ziyaretçiler, arkeolojik alanları, müzeleri, tarihi yerleri, mimari yapıları, sanat galerilerini, festivalleri, heykelleri, müzik ve folklor etkinliklerini, tiyatro performanslarını, opera ve konserleri ziyaret etmek ve keşfetmek için seyahat etmektedirler (Huh, 2002; Uygur Meydan & Baykan, 2007). Bu bağlamda Türkiye'nin birçok şehri kültür turizmine katılacak olan yerli ve yabancı turistlerin kültürel değer isteklerini karşılayabilecek düzeydedir.

Teknolojinin, internetin ve sosyal medyanın gelişmesiyle birlikte turistik seyahatler büyük önem kazanmıştır. İnsanların daha farklı yerler görme isteği günümüzde daha baskın hale gelmiştir. Bu nedenle özellikle sosyal medyada ve farklı platformlarda gezip görülen turizm destinasyonlarına yorum yapılması ve puanlanması turizme katılacak olan insanlara rehberlik etmektedir. Tripadvisor platformu da turizm seyahati gerçekleştirecek insanlara rehberlik edebilen sitelerden en önemlisidir. Açık ve çevrimiçi yorum ve puanlama yapılabilen Tripadvisor sitesi birçok kullanıcı tarafından tercih edilen küresel bir platformdur. Tripadvisor, seyahate yönelik 20 farklı medya markası altında aylık 75 milyondan fazla ziyaretçi çeken çok kapsamlı bir sitedir. Tripadvisor 2000 yılında kurulmuştur (Law, 2006). Günümüzde 125 milyonu aşan yorum ve görüşle dünyanın en büyük seyahat topluluğudur (Aydın, 2016). Tripadvisor platformunda kullanıcılar gezip gördükleri alanlara hem yorum hem de puan verebilmektedir. Bu yorum ve puanlar ile birlikte Tripadvisor'un algoritması sayesinde turizm alanlarının üst sıralara çıkmasına veya alt sıralara gerilemesine neden olmaktadır. Puanlama sistemin 1-5 arası puanlama kullanılırken, yorumlama da ise herhangi bir sınır bulunmamaktadır.

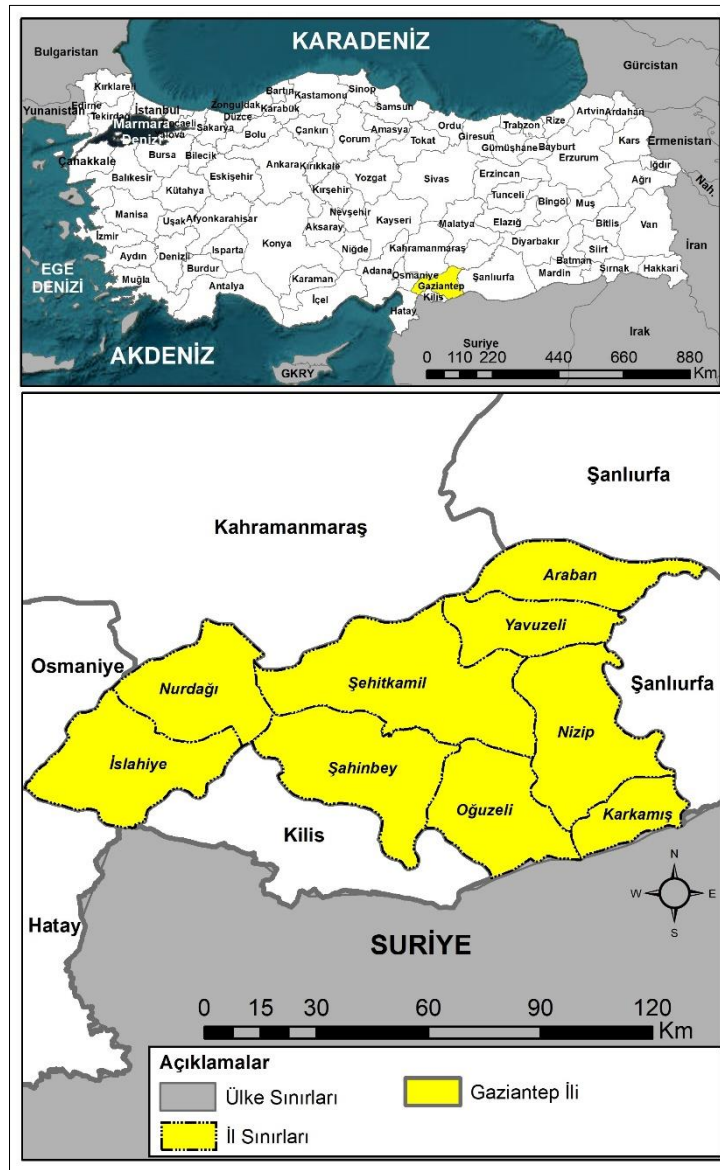
Teknolojinin artması ve insanların sosyal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla birçok sosyal medya aracı ortaya çıkmıştır. Foursquare, lokasyon bazlı bir sosyal medya aracı olarak öne çıkan platformlardan biridir (Bekar & Özçetin, 2015; Colombo vd., 2012). Foursquare, GPS sisteminden faydalanarak, kullanıcıların bulundukları ortamlarda

“check in” yer bildirimi yapmasına imkân tanıyan sosyal medya platformudur. Foursquare GPS sisteminden edindiği konum bilgilerini paylaşan 2009 yılında faaliyete geçen bir uygulamadır (<http://foursquare.nedir.com/>).

Yöntem

Çalışma Alanı ve Çalışmada Kullanılan Materyaller

Bu çalışmada, Gaziantep şehri örneklem alan olarak seçilmiştir. Gaziantep’in örneklem alan olarak seçilmesindeki en önemli etkenler Türkiye’de kültür ve gastronomi bağlamında ön sıralarda gelmesi olmuştur. Çalışma alanı şekil 1’de görüldüğü gibi Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin Orta Fırat Bölümü’nde yer almaktadır. Çalışma alanının doğusunda Şanlıurfa, kuzeydoğusunda Adıyaman, kuzeybatısında Kahramanmaraş, batısında Osmaniye ve Güneyinde ise Kilis ili ile Suriye yer alır. Gaziantep ili, Araban, Yavuzeli, Nurdağı, İslâhiye, Şahinbey, Şehitkamil, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış ilçelerinden meydana gelmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Çalışma Alanı Lokasyon Haritası

Gaziantep ilinin 2023 yılı itibariyle toplam nüfusu 2.164.134’tür. İlçe bazlı Gaziantep ilinin nüfusuna bakıldığında ise, 939.497 nüfusıyla Şahinbey ilçesi en fazla nüfusa sahiptir. En az nüfusa sahip ilçe ise 10.265 kişi ile Karkamış’tır.

Çalışmada öncelikli olarak Gaziantep ili için Tripadvisor sitesinden 4 ve üzeri puan alan turizm destinasyonları belirlenmiştir. Bu bağlamda 31 alana kullanıcılar tarafından 4 ve üzeri puan verilmiştir. Bunun dışında bu alanlar için yorumlar incelenmiş ve açık kaynak kodlu olan studio Foursquare platformuna bu alanlar işlenmiştir. Ayrıca T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı 2012-2023 yılları arasında ait raporlar incelenmiş ve kültür turizmi kapsamında turistlerin müze ve ören yeri ziyaret sayıları ile Gaziantep iline gelen yerli ve yabancı turist sayıları derlenmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada, Gaziantep ilinin kültür turizminde en çok tercih edilen kültürel değerleri tripadvisor.com sitesinde kullanıcı yorumlarına göre değerlendirilmiştir. Bu kapsamda tripadvisor.com sitesinde Gaziantep ilinde 31 kültürel turistik değer belirlenmiştir. Tripadvisor kullanıcı yorumları ve puanlamaları göz önünde bulundurulmuştur. Bunun dışında Gaziantep ilinde 2012-2023 yılları arasında konaklayan turist sayıları ve müze ziyaretçi sayıları Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan temin edilmiştir. Tripadvisor.com sitesinden Gaziantep ilinde 4 ve üzeri puan alan turizm destinasyonları değerlendirilmiştir. Elde edilen kullanıcı puanlamaları ve yorumları açık kaynak kodlu olan Studio Foursquare sitesine aktarılmış ve interaktif olarak en çok puan alan noktalar işaretlenmiştir. İşaretlenen turistik alanlara linkin online olarak erişim sağlanabilecektir. Studio Foursquare sitesi açık kaynak kodlu olması nedeniyle her kullanıcının değişimine açıktır. Bu nedenle kullanıcılar isteğe bağlı olarak ayrı bir güzergâh belirleyebilmektedir.

Bulgular

Gaziantep ili ve çevresi tarih boyunca birçok büyük medeniyetin kurulduğu ve yerleştiği alan olmuştur. Bu nedenle Gaziantep ili köklü tarihe, kültüre ve zengin bir gastronomiye sahiptir. Çalışma alanında gastronomi başta olmak üzere, tarih, edebiyat, kültür vb. sayısız turizm destinasyonu bulunmaktadır. Bu destinasyonları yerli ve yabancı turistler tarafından yoğun bir şekilde ziyaret edilmektedir. Tablo 1'de Gaziantep ilinde 2012-2023 yılları arasında konaklayan toplam turist sayıları verilmiştir. 2012-2023 yılları arasında Gaziantep ilinde konaklayan toplam turist sayılarına bakıldığında 2020 ve 2023 yılları dışında sürekli olarak artış meydana gelmiştir. En fazla turist sayısı 2022 yılında görülmüş ve bir milyonu aşan turist sayısına ulaşılmıştır. Yabancı turist sayısında yıllara göre dalgalanmalar görülse de yerli turist sayılarında sürekli olarak artış görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Gaziantep İlinde Konaklayan Toplam Turist Sayısı (2012-2023)

Yıllar	Yerli Turist Sayısı	Yabancı Turist Sayısı	Toplam
2012	253.043	48.327	301.370
2013	269.225	45.371	314.596
2014	310.325	123.875	434.200
2015	359.332	95.311	454.643
2016	395.065	80.249	475.314
2017	524.660	98.357	623.017
2018	562.563	113.339	675.902
2019	593.592	125.220	718.812
2020	363.999	58.864	422.863
2021	653.593	111.943	765.536
2022	898.301	163.497	1.061.798
2023	847.088	131.374	978.462

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Raporları, 2023

Gaziantep iline gelen yerli ve yabancı turistlerin müze ve ören yerlerinin ziyaret edilme sayıları incelendiğinde en fazla Zeugma Mozaik Müzesini tercih ettikleri görülmektedir. Ziyaretçilerin en az ise veri kayıpları ile birlikte Tilmen Höyük ve Hasan Süzer Etnografya Müzesi'ni ziyaret ettikleri görülür. Tablo 2'de Gaziantep ilindeki müze

ve ören yerleri ziyaretçi sayıları incelendiğinde toplam ziyaret sayıları incelendiğinde ise en fazla 2022 yılında, en az ise 2016 yılında olduğu görülmektedir. 2012-2023 yılları arasında toplam 2.894.410 ziyaretçi belirtilen müze ve ören yerlerini ziyaret etmiştir. 2.622.800 ziyaret edilme sayısı ile Zeugma Mozaik Müzesi ilk sırada yer alırken, Arkeoloji Müzesi 118.234 ziyaret edilme sayısı ile ikinci sırada yer almaktadır. Tilmen Höyük ise 2.455 ziyaret edilme sayısı ile en az ziyaret edilme sayısına sahiptir (Tablo 2).

Tablo 2. Gaziantep İlinde Müze ve Ören Yerleri Ziyaretçi Sayıları (2012-2023)

Yıllar	Zeugma Mozaik Müzesi	Arkeoloji Müzesi	Yesemek Açık Hava	Zeugma Antik Kenti	Karkamış Antik Kenti	Tilmen Höyük	Hasan Süzer Etnografya Müzesi	Toplam
2012	169.038	12.746	5.700	-	-	-	8.964	196.448
2013	176.297	-	4.131	-	-	-	-	180.428
2014	206.578	-	4.493	-	-	-	-	211.071
2015	179.170	-	4.966	-	-	-	-	184.136
2016	108.479	-	3.873	-	-	-	-	112.352
2017	169.884	5.946	4.030	-	-	-	-	179.860
2018	266.560	13.654	6.779	-	-	-	-	286.993
2019	356.355	32.938	13.661	-	-	-	-	402.954
2020	97.798	8.590	8.683	1.932	-	-	-	117.003
2021	249.932	13.969	11.344	13.571	3.695	2.455	-	294.966
2022	424.989	28.284	12.045	20.807	2.572	-	-	488.697
2023	217.720	2.107	6.937	12.189	549	-	-	239.502
Toplam	2.622.800	118.234	86.642	48.499	6.816	2.455	8.964	2.894.410

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Raporları, 2023

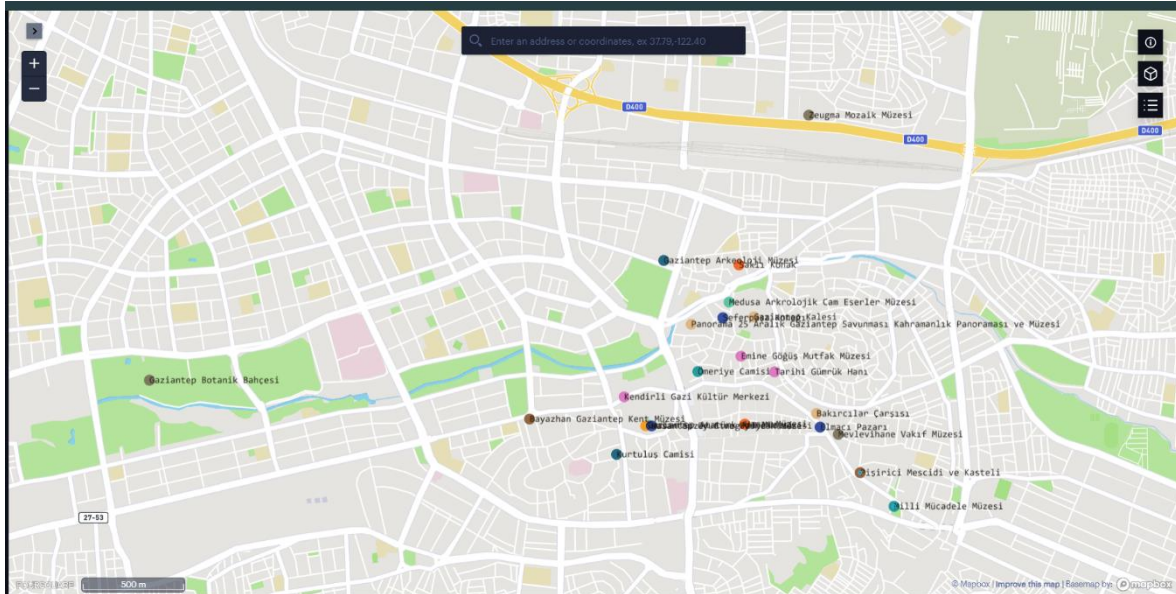
Gaziantep il genelinde Kültür ve Turizm Bakanlığı raporlarında yer alan müze ve ören yeri dışında birçok turizm destinasyonu bulunmaktadır. Tripadvisor da Bu alanlar; Zeugma Mozaik Müzesi, Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, Rumkale, Elmacı Pazarı, Gaziantep Hayvanat Bahçesi, Gaziantep Kalesi, Emine Göğüs Mutfak Müzesi, Milli Mücadele Müzesi, Gaziantep Arkeoloji Müzesi, Gaziantep Atatürk Anı Müzesi, Dülük baba Tabiat Parkı, Pişirici Mescidi ve Kasteli, Zeugma Antik Kent, Bayazhan Gaziantep Kent Müzesi, Gaziantep Botanik Bahçesi, Ömeriye Camisi, Kurtuluş Müzesi, Tarihi Gümrük Hanı, Medusa Arkeolojik Cam Eserler Müzesi, Saklı Konak, Panorama 25 Aralık Gaziantep Savunması Kahramanlık Panoraması ve Müzesi, Yesemek Açık Hava Müzesi, Burç Tabiat Parkı, Mevlevihane Vakıf Müzesi, Hasan Süzer Etnografya Müzesi, Alleben Tabiat Parkı, Kendirli Gazi Kültür Merkezi, Seferpaşa Konağı, Gaziantep Kültür Tarihi Müzesi, Gaziantep Hamam Müzesi, Bakırcılar Çarşısı'dır. Bu alanlara “Mükemmel”, “Çok İyi”, “Orta”, “Kötü”, “Berbat” Tripadvisor.com sitesinde Gaziantep ilinde en çok tercih edilen 31 alana toplamda 5.555 çevrimiçi yorum yapılmıştır. En fazla yorum Zeugma Mozaik Müzesi'ne yapılmıştır. En az yorum ise Gaziantep Kültür Tarihi Müzesi'ne yapılmıştır.

Gaziantep ilinde tripadvisor çevrimiçi yorumlarına göre belirlenen turizm alanları tablo 3'de verilmiştir. Gaziantep ilinde en çok ziyaretçiler tarafından en çok tercih edilen turizm alanı Zeugma Mozaik Müzesi'dir. Bu alana toplamda 2165 yorum yapılmış ve ziyaretçiler tarafından 5.0 puan verilmiştir. Ziyaretçiler tarafından en az tercih edilen alan ise Gaziantep Kültür Tarihi Müzesi'dir. Bu alana toplamda 3 yorum yapılmış, ziyaretçiler tarafından da 5.0 puan verilmiştir. Gaziantep ilinde tam puan alan alanlar Zeugma Mozaik Müzesi, Millî Mücadele Müzesi, Saklı Konak, Panorama 25 Aralık Gaziantep Savunması Kahramanlık Panoraması ve Müzesi, Gaziantep Kültür Tarihi Müzesi'dir. Ziyaretçiler tarafından 4.5 puan alan alanlar ise Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi, Rumkale, Elmacı Pazarı, Gaziantep Hayvanat Bahçesi, Gaziantep Arkeoloji Müzesi, Gaziantep Atatürk Anı Müzesi, Pişirici Mescidi ve Kasteli, Zeugma Antik Kenti, Bayazhan Gaziantep Kent Müzesi, Ömeriye Cami, Kurtuluş Cami, Burç Tabiat

Parkı, Seferpaşa Konağı, Bakırcılar Çarşısı'dır. Çalışma alanında 4.0 puan alan yer ise, Gaziantep Kalesi, Emine Göğüş Mutfak Müzesi, Dülükbaba Tabiat Parkı, Gaziantep Botanik Bahçesi, Tarihi Gümrük Hanı, Yesemek Açık Hava Müzesi, Mevlevihane Vakıf Müzesi, Hasan Süzer Etnografya Müzesi, Alleben Tabiat Parkı, Kendirli Gazi Kültür Merkezi, Gaziantep Hamam Müzesi'dir. Bu alanlar Tripadvisor.com'a göre en fazla ziyaret edilen ve en fazla yorum yapılan alanlardır (Tablo 3).

Tablo 3. Tripadvisor.com'a Göre Gaziantep İlinde En Çok Ziyaret Edilen Turizm Alanları, Puanları ve Yorum Sayısı

Sıra	Destinasyon	Yorum Sayısı	Puan	Mükemmel	Çok iyi	Orta	Kötü	Berbat
1	Zeugma Mozaik Müzesi	2165	5.0	1825	286	42	5	7
2	Gaziantep Oyun ve Oyuncak Müzesi	297	4.5	179	87	23	6	2
3	Rumkale	315	4.5	204	73	26	4	8
4	Elmacı Pazarı	159	4.5	159	86	64	9	0
5	Gaziantep Hayvanat Bahçesi	544	4.5	283	160	72	15	14
6	Gaziantep Kalesi	466	4.0	199	154	86	20	7
7	Emine Göğüş Mutfak Müzesi	286	4.0	116	95	57	15	3
8	Milli Mücadele Müzesi	75	5.0	56	13	2	0	0
9	Gaziantep Arkeoloji Müzesi	65	4.5	48	13	4	0	0
10	Gaziantep Atatürk Anı Müzesi	75	4.5	49	14	10	1	1
11	Dülükbaba Tabiat Parkı	79	4.0	50	21	8	0	0
12	Piştirici Mescidi ve Kasteli	39	4.5	26	9	4	0	0
13	Zeugma Antik Kenti	75	4.5	37	7	5	0	1
14	Bayazhan Gaziantep Kent Müzesi	85	4.5	40	33	10	1	1
15	Gaziantep Botanik Bahçesi	85	4.0	37	31	13	5	3
16	Ömeriye Cami	18	4.5	10	8	0	0	0
17	Kurtuluş Cami	42	4.5	19	18	5	0	0
18	Tarihi Gümrük Hanı	70	4.0	27	22	16	4	1
19	Medusa Arkeolojik Cam Eserler Müzesi	134	3.5	40	39	40	7	8
20	Saklı Konak	4	5.0	4	0	0	0	0
21	Panorama 25 Aralık Gaziantep Savunması Kahramanlık Panoraması ve Müzesi	8	5.0	5	3	0	0	0
22	Yesemek Açık Hava Müzesi	23	4.0	9	8	5	1	0
23	Burç Tabiat Parkı	7	4.5	5	1	1	0	0
24	Mevlevihane Vakıf Müzesi	26	4.0	10	8	8	0	0
25	Hasan Süzer Etnografya Müzesi	18	4.0	7	4	5	0	2
26	Alleben Tabiat Parkı	12	4.0	5	4	2	0	1
27	Kendirli Gazi Kültür Merkezi	14	4.0	10	0	1	3	0
28	Seferpaşa Konağı	6	4.5	4	2	0	0	0
29	Gaziantep Kültür Tarihi Müzesi	3	5.0	3	0	0	0	0
30	Gaziantep Hamam Müzesi	12	4.0	4	6	2	0	0
31	Bakırcılar Çarşısı	503	4.5	289	158	48	2	6

Şekil 2. Gaziantep İlinde Kültür Rotasının Açık Kaynak Kodlu Studio Foursquare Kümelenmiş Haritası

Şekil 2’de tripadvisor yorumlarına göre hazırlanmış studio Foursquare haritası verilmiştir. Gaziantep ilinde özellikle çevrimiçi yorumlarda belirtilen destinasyonlar şehir merkezinde kümelenmiş durumdadır (Şekil 2). Tripadvisor.com’a göre ziyaretçilerin değerlendirdiği destinasyonların çoğunluğunu müze oluşturmaktadır. Tüm kültür turizmi alanları değerlendirildiğinde kötü ve berbat olarak işaretlenen alanların oldukça az olduğu görülmektedir. En fazla ise mükemmel ve çok iyi yorum seçeneği işaretlenmiştir. Tüm alanlara toplamda 5.555 yorum yapılmıştır. Tripadvisor.com’da yapılan derecelendirmeye göre “Mükemmel” 3.759, “Çok İyi” 1.363, “Orta” 559, “Kötü” 98, “Berbat” 65 olarak değerlendirilmiştir.

Tripadvisor.com sitesinden elde edilen sonuçlara göre de en çok ziyaret edilen ve en çok beğenilen alanlar başta olmak üzere turizm destinasyonları web tabanlı rotası <https://studio.foursquare.com/public/968e7599-a175-4b59-8d9b-9f79092e863e> linkte toplanmıştır. Link tıklandığında tripadvisor sitesinde en çok yorum yapılan ve beğenilen alanlar Şekil 2’de görüldüğü gibi haritası açılmakta ve koordinat bilgileri ile birlikte şehir içindeki konumu gösterilmektedir. Gaziantep ilini gezecek ziyaretçiler için tek bir linkle en çok beğenilen alanları kolay bir şekilde gezmesi ve zamanını daha verimli geçirmesi sağlanmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Bu ve benzeri çalışmalar bölgeye gelen turistlerin daha rahat ve daha sistematik bir biçimde turizm destinasyonlarını ziyaret etmelerini sağlamaktadır. Bu kapsamda turizm rotaları oldukça önemli bir unsurdur. Sektörel ölçekte ise, rota çalışmaları turist profili ve turist/turizm algısına olumlu etki etmektedir. Turizm faaliyetine katılacak olan turistlerin gelişi güzel ziyaretlerinden ziyade rota kullanarak ziyaretlerini gerçekleştirmeleri sektöre olumlu etki etmekte iken turistin de zaman kaygısını ortadan kaldırmaktadır. Gaziantep ilinde özellikle gastronomi, kültür, sağlık, sanayi vb. turizm türlerinin olması ve bunların planlı-programlı rotalarının oluşturulması bölgeye, sektöre, alana olumlu etkiler sunarken turistlerin de ziyaretlerini kolaylaştırmaktadır.

Bu çalışmada Gaziantep ili kültür turizminin rotasının oluşturulabilmesi için tripadvisor.com çevrimiçi yorumları göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Tripadvisor.com’da puanı 4.0 ve üstü olan turizm alanlarından en çok yorum yapılan ve en çok beğenilen alan Zeugma Mozaik Müzesi iken, en az beğenilen yer ise Gaziantep Kültür

Tarihi Müzesi'dir. Gaziantep ilinde toplam 31 turizm alanı 4.0 ve üzeri puan almıştır. Turizm alanları içinde müzeler en çok ziyaret edilen yerlerdendir. Gaziantep ili içinde turistlerin en çok tercih ettiği yerler özellikle şehir merkezinde toplanmıştır. “Yesemek Açık Hava Müzesi” tripadvisor.com'a göre ziyaretçiler tarafından tercih edilen alan olmasına rağmen şehir merkezine uzak konumda kalmaktadır. Bu da turistler için oldukça dezavantajlı bir durumdur.

Tarihi oldukça eski olan ve birçok medeniyete ev sahipliği yapan Gaziantep ve çevresinin kültür turizmi kapsamında mevcut potansiyeli iyi durumdadır. Kültür turizmi dışında gastronomi turizmi anlamında da dünyada ve Türkiye'de önemli bir konumda olan Gaziantep'in doğa turizm imkanlarının da artırılması gerekmektedir. Turizm alanları sadece şehrin merkezine değil şehrin hemen her bölgesine dağıtılmalıdır. Bu çalışma ile tespit edilen turizm alanlarının yanı sıra diğer turizm alanları da geliştirilmeli, reklam ve pazarlamanın daha iyi yapılması gerekmektedir. Bu çalışmanın daha da geliştirilmesi ile Gaziantep ili kültür rotalarına web tabanlı erişim sağlanabilecektir.

KAYNAKÇA

- Adiguzel, F., Bozdogan Sert, E., Dinc, Y., Cetin, M., Güngör, Ş., Yuka, P., ... & Vural, E. (2022). Determining the relationships between climatic elements and thermal comfort and tourism activities using the tourism climate index for urban planning: a case study of Izmir Province: Tourism climate index for urban planning. *Theoretical and Applied Climatology*, 147(4), 1105-1120.
- Akın, T. & Gül, A. (2020). Isparta-Atabey yöresinin ekoturizm potansiyeli ve turizm rotalarının belirlenmesi. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 5(2), 221-240.
- Aleaddinoğlu, F. & Yıldız, M. Z. (2007). Türkiye'de kültür turizmi ve algılanışı. *İCANAS*, 38, 1-10.
- Avcı, N. & Coşkun, B. (2023). Kültürel rota geliştirilmesi: Evliya Çelebi'nin izinde İzmir. *Milli Folklor*, 18, 111-122.
- Aydın, B. (2016). Sosyal medyada restoran imajı: triadvisor örneği. *Disiplinlerarası Akademik Turizm Dergisi*, 1(1), 13-30.
- Ayhan, G. & Çağlıyan, A. (2021). Tunceli ilinde alevi inanç turizmi rotaları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 583-606.
- Bahar, E. & Dinçer, F. (2019). Ziyaretçi sayılarının analizi ile İstanbul'un turizm pazarlarının değerlendirilmesi. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 1(8), 20-41.
- Bekar, A. & Özçetin, Ç. (2015). Yiyecek içecek işletmelerinde mobil uygulamaların kullanımı: foursquare örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(2), 413-430.
- Büyük, Ö. & Can, E. (2020). Zeytinyağı kültürel rotalarının turizm potansiyeli açısından değeri ve türkiye'de uygulanabilirliği. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 191-210.
- Colombo, G. B. Chorley, M. J., William, M.J., Allen, S. M. & Whitaker, R. M. (2012). You are where you eat: foursquare checkins as indicators of human mobility and behaviour. School of Computer Science & Informatics, Cardiff, UK: Cardiff Universty,

- C. R. de Freitas. (2003). Tourism climatology: evaluating environmental information for decision making and business planning in the recreation and tourism sector. *Int. J. Biometeorol*, 48(1), 45-54.
- Doğan, M. (2011). Mengen ve çevresinin ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi. *Coğrafya Dergisi*, 1(22), 14-26.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizmi: kültürel turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15, 51-59.
- Erdem, Ö. & Yay, Ö. (2017). Tripadvisor'daki müşteri şikayetlerinin değerlendirilmesi: Antalya örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(4), 227-249.
- Eren, R. & Çelik, M. (2017). Çevrimiçi gastronomi imajı: Türkiye restoranlarının tripadvisor yorumlarının içerik analizi. *Turizm Akademik Dergisi*, 4(2), 121-138.
- Eriçok Keleş, A. (2019). Van Gölü Havzası'nda kültür rotası önerisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 45, 173-199.
- Gül, A., Aydemir, Ç., Gökal, M. & Akın, T. (2020). CBS ortamında kültür rotalarının belirlenmesi; Isparta ili örneği. *GSI Journals Serie C: Advancements in Information Sciences and Technologies*, 3(2), 1-20.
- Güngör, Ş. (2022). Kapadokya kültür yolu'nun alternatif turizm rotası bağlamında değerlendirilmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(3), 1784-1802.
- Güngör, Ş., Sucu, F., Dinç, Y., Çetin, M. & Deniz Adıgüzel, A. (2024). GIS based Daily tourism route proposal for surrounding provinces and districts from Ankara's Çankaya district (Turkey). *Environment, Development and Sustainability*, <https://doi.org/10.1007/s10668-024-04800-5>
- Halaç, H. & Benzer, M. (2019). Küçük yerleşim yerlerinin turizme açılmasında kültürel mirasın rota ile kurgulanması. *Geomatik Dergisi*, 4(1), 23-29.
- Huh, J. (2002). Tourist satisfaction with cultural/heritage sites: the virginia historic triangle, The Faculty Of The Virginia Polytechnic Institute And State University In Partial Fulfillment of The Requirements For The Degree of Master of Science in Hospitality And Tourism Management, Virginia.
- Law, R. (2006). Internet and tourism-part xxı: tripadvisor. *Journal of Travel and Tourism Marketing*. 20(1), 75-77.
- Levent Sarıkaya, Y. & Uçar, M. (2018, Kasım). Kültürel rotalar bağlamında Mersin ilinin inanç turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi. Sözlü sunum, I. Uluslararası Akdeniz Sempozyumu, Mersin.
- Öztürk, S., Işınkaralar, Ö., Yılmaz, D. & İhtiyar, M. (2020). Koruma yaklaşımı olarak tarihi bir güzergahın kültür rotasına dönüştürülmesi: Kastamonu örneği. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 9(2), 144-159.
- Sertkaya Doğan, Ö. (2005). Dikili ve çevresinde turizm faaliyetleri. *Coğrafya Dergisi*, 14, 54-65.
- Sertkaya Doğan, Ö. (2011). Silivri'de turizmin gelişmesi: sorunlar ve çözüm önerileri. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 16(25), 89-102.
- Smith, K. (1993). The influence of weather and climate on recreation and tourism. *Weather*, 48, 398-404.
- Uygur Meydan, S. & Baykan, E. (2007). Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıkları üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 30-49.

Creating The Cultural Tourism Route of Gaziantep Province According to Tripadvisor Online Reviews

Ercan VURAL

Adıyaman University, Kahta Vocational School, Adıyaman/Türkiye

Extended Summary

Today, the tourism sector is developing rapidly, especially cultural tourism is gaining importance. Tourism activities are diversifying and increasing with socio-cultural and economic changes. Cultural routes have become important attraction centres for tourists. Gaziantep stands out with its rich cultural heritage and offers potential in cultural tourism. With the advancement of technology, comments made on online platforms affect tourists' travel preferences. Especially platforms such as Tripadvisor are important sources of information about tourist attractions. The cultural tourism potential of cultural tourist attractions in Gaziantep was analysed by evaluating Tripadvisor reviews.

Cultural tourism has gained importance with the efforts to protect cultural heritage and reflects tourists' search for cultural experiences in a wide range from archaeological sites to art galleries. With the advancement of technology, social media and internet usage, touristic travels have become more effective and platforms such as Tripadvisor guide tourists. Foursquare, as a location-based social media tool, allows users to share their location. These platforms influence travel decisions through comments and ratings about tourist attractions.

In this study, the most popular cultural tourism spots in Gaziantep were identified through Tripadvisor user comments and 31 cultural touristic values were analysed. Tourist and museum visitor data between 2012-2023 were obtained from the Ministry of Culture and Tourism. Destinations with a score of 4 and above on Tripadvisor were highlighted and presented with interactive maps on Studio Foursquare. This platform allows users to determine routes freely.

This study analysed the rich historical and cultural heritage of Gaziantep province and its surroundings by evaluating Tripadvisor user comments. The number of tourists visiting Gaziantep between 2012-2023 was analysed and it was determined that Zeugma Mosaic Museum was the most preferred destination. With a total of 5,555 online reviews, Zeugma Mosaic Museum was the most highly rated destination, while Gaziantep Cultural History Museum stood out as one of the least reviewed destinations. Tripadvisor ratings were mostly 'Excellent' and 'Very Good'. At the end of the study, a link to a web-based route where touristic destinations are presented with interactive maps and which visitors can easily access was shared.

In this study, cultural tourism in Gaziantep province was analysed based on Tripadvisor.com user comments. The most visited and favourite tourism site is Zeugma Mosaic Museum, while the least preferred site is Gaziantep Cultural History Museum. Museums are concentrated in the city centre, but 'Yesemek Open Air Museum' is located far from the city centre. Gaziantep has a high potential for cultural and gastronomy tourism; however, nature tourism opportunities and the distribution of tourism areas should be improved.